

Navn på initiativ	Bygninger og huse – Energi & bæredygtighed
Formål/mål for initiativet	Inspirere og bistå Østerholms beboere til en rettidig omstilling af deres boliger med henblik på at boligerne gøres mere energieffektive, klimarobuste og bæredygtige. Det er godt for driftsøkonomien og for klimaet/naturen - og sikrer samtidig en bedre salgspris for boligerne, når den tid kommer.

Dato for udfyldelse/opdatering	2024.01.25
Arbejdsgruppens deltagere (navne)	Jens Nymarsk, Hans Erik Hansen, Peter Rathje

Kort (tekst)beskrivelse af initiativet
<p>Inspirere og bistå Østerholms beboere til en rettidig omstilling af deres boliger med henblik på at boligerne gøres mere energieffektive og bæredygtige.</p> <p>Indsætterne omfatter potentielt følgende emner/temaer</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omstilling til elektriske varmepumper og solvarme - Energieffektivisering af klimaskærmen med henblik på at reducere behovet for varme - Radon-sikring, idet Østerholm sammen med Nordals ligger i top3 med radon-udledning i Danmark - Klimasikring mod vand (ovenfra, nedenfra og fra siden) - Solceller på taget eller i haven samt husstands batteri - Strøm og ladestik til elbil - Sortering af husstandens affald i 10 fragmenter - Renovering med genbrug og anvendelse af bæredygtige materialer - Dyrkning af egne grønsager/frugt samt vild-med-vilje haver <p>Indsætterne drives af god driftsøkonomi kombineret med respekt for klimaet/naturen - og sikrer samtidig, at boligerne lever op til nye EU-krav samt realiseres med en bedre salgspris for boligerne, når den tid kommer.</p> <p>Østerholm har tidligere været en "olie-landsby", hvor fyringsolie har udgjort den primære kilde til opvarmning af huse og boliger. Mange Østerholmere har inspireret af den tidligere Østerholm udviklingsplan (2010-2019) skrottet olie- og brændefyr og installeret jordvarme eller luft-til-vand varmepumper samt solceller på taget. Andre har reduceret olieforbruget ved at afbrænde træ skovet på Als eller træpiller. Nye EU-direktiver forventes frem mod 2030 at udfase olie til opvarmning og potentielt sætte restriktioner på anvendelse af biomasse til opvarmning.</p> <p>Omstilling til varmepumpe/jordvarme, som har en lavere fremløbstemperatur, forudsætter for de ældre boliger efterisolering (loft, vægge, gulv), skifte af vinduer/døre, (potentielt) gulvvarme og en mere tæt klimaskærm. Det er vigtigt, at isoleringen er korrekt, idet man ellers fremmer svamp og råd i bygningens trækonstruktioner.</p> <p>Der kan på BOLIUS.dk hjemmesiden hentes masser af uvildig viden med høj faglig kvalitet. Som boligejer kan man også GRATIS (lige som 200.000 andre danskere) indmelde sig i Realdania og gratis modtage BOLIUS-bladet.</p>

Der kan også hentes inspiration til løsninger og information om tilskud på Energistyrelsens website SparEnergi.dk – læs mere [her](#).

Radon er en sundhedsskadelige gasart, som kan udløse lungekræft ved indtagelse i store mængder og over længere tid. Nordals ligger i DK-top hvad angår Radon og husejere bør derfor foretage radon-måling i boligen samt hvis radon påvises, forebygge radon med særlig membran i gulvet. Læs mere om radon i bygninger på Sundhedsstyrelsens website [her](#). Eller læs mere om Radon på Bolius radon-website [her](#).

Klimaforandringerne har allerede i Østerholm vist, at **lavtliggende bygninger eksponeres** for øget regnvand, vand fra marker og veje samt potentielt vand fra kloakker, som slår ind i husene. Det handler især om at holde afløb rengjort og være OBS på de stigende vandmængder. Øgede perioder med tørke kan ligeledes betyde at sokler udtørres og at husmure revner som følge heraf.

Læs på Videnskab.dk hvorfor meteorologerne forventer mere regn fremover – læs [her](#).

Solceller på taget eller i haven samt batteriløsninger kan bidrage positivt til at gøre husstanden selvforsynende med strøm til både opvarmning, alm. strømforbrug og opladning af elbilen.

Elbilerne ruller i stadig stigende antal og udgør allerede nu majoriteten af nye solgte biler i Sønderborg. Det er "energisystemets" forventning, at boligejernes biler primært skal oplades i hjemmet og at opladningen sker intelligent, dvs. når strømmen er billigst. Imidlertid er det ikke en selvfølge, at N1-strømforsyningen til Østerholm kan strømforsyne både flere varmepumper og 1 - 2 elbiler i alle husstande. N1-netselskabet følger samme praksis som øvrige netselskaber og øger pt. net-tariffen med henblik på at sænke forbruget i peak-hours (pt. kl. 17-21), men andre peak-hours tidspunkter kan forventes bragt i spil og derfor medføre stigende elregning. Beboerne bør være obs på dette og i det omfang at det er muligt, bidrage til en omlægning af forbruget. Beboerne kan bidrage yderligere til fleksibiliteten ved at anskaffe egen batteri-løsning (som omtalt ovenfor).

EU og Regeringen har vedtaget, at **affald skal sorteres med henblik på øget genanvendelse**. SONFOR har i 2022 udskiftet skraldespandene med henblik på at kunne håndtere de nye fraktioner, som senest (2023) er udvidet til også at omfatte tekstiler. Læs mere om genbrug på SONFORs website [her](#). Læs også om affaldssortering på BOLIUS's website [her](#).

Nye bygningsreglementer forventes at stille nye krav til **genanvendelse af byggematerialer** og anvendelse af bæredygtige materialer når der skal renoveres eller bygges om. Der mangler pt. praktisk viden i byggebranchen m.v. om materialernes bæredygtighed og håndtering af brugte materialer i byggeprocessen. Undtaget er dog brugte mursten, som i stigende grad genanvendes i nye byggerier.

Dyrkning af egne grøntsager, frugter og vild-med-vilje projekter i egen have vil fremme husstandens bæredygtighed, reducere CO2-aftrykket og bidrage til et bedre klima og en højere biodiversitet.

Tønder kommune er i gang med at udarbejde publikation for tværgående indsatser i energilandsbyer

Det er tanken at dele Østerholm best practice erfaringer, anbefalinger og handlinger (fra beboer til andre interesserede beboere) på kryds-og-tværs af landsbyen med henblik på at inspirere til handlinger og løsninger med fokus på rette timing og økonomi i indsatserne. Ny Østerholm Facebook-site bør/vil indgå i kommunikationen/formidlingen.

BLUP Østerholm 2030

Interessentnavne	Roller/opgaver	Motivation for deltagelse	
Beboere	Boligejere/lejere	Bedre og billigere bolig	
Kommunen	Bygningsmyndighed	Omstilling af boligmassen	
N1/Norlys	Netselskab for strøm i Sønderborg kommune m.v.	Elektrificering og forsyningsikkerhed i landsbyerne.	
Staten	Udfasning af fossile brændsler og energieffektivisering af bygningsmassen	Øge landsbyernes deltagelse gennem viden og tilskud	
Realdania	Inspirere boligejere til bedre og mere sunde boliger	Deltagelse med BOLIUS-viden m.v.	

Konkrete planlagte handlinger/actions	Ansvarlig	Deadline	Relaterede omkostninger & finansiering/funding
Skabe overblik over eksisterende varmeløsninger i Østerholms husstande		3. kvartal 2024	
Undersøge interesse for øvrige "bæredygtigheds"-interesser i Østerholms husstande		3. kvartal 2024	
Match-making af varmeløsninger versus behov/interesser		4. kvartal 2024, 3. kvartal 2025, 3. kvartal 2026	
Match-making af andre bæredygtigheds-interesser versus løsninger		2025, 2026, 2027	